

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 7 września 2016 (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystąpiła o stwierdzenie nabycia spadku po E. S. zmarłej w dniu 22 stycznia 2016 roku w W. ostatnio stale zamieszkałej przy ul. (...) w W.. Według danych posiadanych przez wnioskodawcę zmarła miała męża i syna, którzy odziedziczyli spadek w częściach równych z mocy ustawy. Legitymacja wnioskodawcy wynikać miała z faktu, że zmarła była jego dłużnikiem w chwili śmierci (odpis skrócony aktu zgonu k. 2, wniosek k. 1, nakaz zapłaty k. 3-3v).

Następcy prawni zmarłej zostali ustaleny na podstawie odpisów aktów stanu cywilnego, a zatem w sposób nie budzący wątpliwości. Zarówno J. S. (syn zmarłej) jak i J. S. (mąż zmarłej), mimo wezwań nie stawiali się na kolejnych rozprawach, dlatego Sąd odstąpił od odebrania od nich zapewnień spadkowych i postanowieniem z dnia 22 grudnia 2016 roku wezwał spadkobierców zmarłej przez ogłoszenie w trybie art. 672 kpc. W określonym terminie nie zgłosił udziału w sprawie żaden z potencjalnych, dodatkowych spadkobierców. Nie ustalono także z urzędu tego by byli jacykolwiek inni spadkobiercy albo by doszło do skutecznego odrzucenia spadku przez męża lub syna spadkodawczyni. Ostatecznie uczestnicy postępowania – Gmina G. – która zgłosiła się do udziału w sprawie jako wierzyciel spadkodawczyni (pismo k. 90), J. S. i J. S., nie zajęli żadnego stanowiska w sprawie (odpis skrócony aktu małżeństwa k. 24, odpis skrócony aktu urodzenia 25, postanowienie k. 77).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. K., córka A. K. i S. D. urodziła się (...) w L. (odpis skrócony aktu zgonu k. 2). W dniu 14 lutego 1959 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w L. zawarła ona związek małżeński z J. S., urodzonym w dniu (...) w N.. W wyniku zawarcia małżeństwa E. K. zmieniła nazwisko na S. (odpis skrócony aktu małżeństwa k. 24).

W dniu (...) urodził się wspólny syn E. S. i J. J. B. S. (odpis skrócony aktu urodzenia k. 25). Nie miała innych dzieci (znane z urzędu dane z bazy PESEL – SAD).

E. S. zmarła w dniu 31 stycznia 2016 roku w W., nie pozostawiwszy po sobie testamentu. W chwili śmierci żył jej mąż J. S. i syn J. S.. (odpis skrócony aktu małżeństwa k. 24; odpis skrócony aktu urodzenia k. 25; odpis skrócony aktu zgodna k. 2). Żaden z nich nie składał oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, nie toczyło się także dotychczas postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po E. S. (dane znane z urzędu z bazy C.). W rejestrze notarialnym brak adnotacji o sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia po w/w spadkodawczyni (informacje ustalone na podstawie publicznie dostępnych danych ze strony internetowej: (...))

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy. Powołane wyżej w opisie stanu faktycznego dokumenty nie budziły wątpliwości Sądu co do formy, w jakiej zostały sporządzone, a ich treść nie była także kwestionowana przez uczestników. Zostały one sporządzone przez powołane do tego organy i instytucje w zakresie ich kompetencji i dlatego Sąd uznał je za w pełni rzetelne. Żaden ze spadkobierców zmarłej nie zgłosił się w wyniku ogłoszeń opublikowanych w ogólnopolskim dzienniku „Rzeczpospolita”, w budynku Sądu Rejonowego dla W. M. w W. oraz w budynku Urzędu miasta stołecznego W..

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie w całości. Dokonując analizy okoliczności sprawy w pierwszej kolejności Sąd obowiązany był zbadać czy wnioskodawca, niebędący spadkobiercą, był uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej E. S. – tj. czy posiada legitymację czynną do zainicjowania niniejszego postępowania.

Jak wynika z treści art. 1025 § 1 zd. pierwsze kc Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Należy zauważyć, iż kręgu podmiotów uprawnionych do wystąpienia z przedmiotowym

wnioskiem nie wyznacza kryterium przynależności do kręgu spadkodawców, lecz kryterium legitymowania się interesem prawnym w uzyskaniu orzeczenia o nabycia spadku po zmarłym przez spadkobiercę. Przy dokonywaniu wykładni pojęcia interesu prawnego w kontekście instytucji nabycia spadku w pierwszej kolejności należy odnieść do treści art. 510 § 1 zd. pierwsze kpc, wskazującego na zasadę obowiązującą w nieprocesowym trybie postępowania cywilnego, stanowiącego, iż zainteresowanym w sprawie jest każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania. Interes prawny w postępowaniu nieprocesowym nie wynika bowiem z naruszenia lub zagrożenia sfery prawnej wnioskodawcy, lecz z pewnych zdarzeń prawnych, które wywołują potrzebę wszczęcia postępowania lub wzięcia w nim udziału (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1981 roku, III CZP 2/81 OSNCP 1981 nr 8, poz. 144). W kontekście tak przyjmowanego pojęcia „interesu prawnego” Sąd musiał zbadać, czy po stronie wnioskodawcy - (...) Bank (...) S.A. zaistniała potrzeba uzyskania orzeczenia w przedmiocie nabycia spadku po E. S..

W ocenie Sądu wnioskodawca w sposób należyty wykazała interes prawny w uzyskaniu przedmiotowego orzeczenia. Jak ustalono w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy - zmarła była dłużnikiem wnioskodawcy. Na podstawie nakazu zapłaty z dnia 29 kwietnia 2008 roku, wydanego w sprawie o sygn. XXIV Nc 36/08 przez Sąd Okręgowy w Warszawie, spadkodawczyni powinna solidarnie z J. S. zapłacić na rzecz wnioskodawcy kwotę 320.000 złotych wraz z odsetkami od dnia 15 lutego 2008 roku do dnia zapłaty, a także kwotę 6.400 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania (kopia nakazu zapłaty k. 3).

Z uwagi na śmierć E. S. możliwość egzekucji roszczeń stwierdzonych w powołanym orzeczeniu mogła napotkać znaczne przeszkody, z tego względu uzasadnione było dążenie wnioskodawcy do ustalenia kręgu osób wchodzących w ogół praw i obowiązków zmarłej. Mając na względzie poczynione powyższej rozważania oraz treść art. 510 § 1 kpc, należało uznać, iż rozstrzygnięcie w przedmiocie nabycia spadku po E. S. odnosi skutek w sferze praw wnioskodawcy, co w konsekwencji przesądza o istnieniu interesu prawnego (...) Bank (...) S.A. w W. do wszczęcia postępowania w tym przedmiocie. Nie ulega bowiem żadnej wątpliwości, iż wierzyciel spadkodawcy posiada legitymację do wszczęcia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku dłużnika (vide: wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 19 października 2007 roku, I CNP 51/07, Legalis nr 182365).

Przechodząc do podstawy ustalenia kręgu spadkodawców zaznaczenia wymaga fakt, iż po zmarłej osobie fizycznej status spadkobiercy uzyskują wyłącznie osoby, które uzyskały tytuł powołania do spadku po spadkodawcy. Podstawą powołania do spadku mogą być dwa tytuły - ustawa i testament, o czym wprost stanowi art. 926 § 1 kc. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje dopiero wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce albo nie może być spadkobiercą.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż powołanie z testamentu ma zawsze pierwszeństwo przed powołaniem z ustawy. Dopiero w sytuacji braku testamentu lub całkowitej lub częściowej jego nieważności, następuje dziedziczenie ustawowe. Artykuł 926 § 2 kc wyraża generalną zasadę, iż powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Zasada ta zabezpiecza pełną realizację swobody w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, iż dziedziczenie po zmarłej E. S. następuje z mocy ustawy. Jak ustalił Sąd, zmarła nie pozostawiła testamentu – uczestnicy postępowania nie wykazali bowiem w żaden sposób, by spadkodawczyni pozostawiła jakikolwiek testament. Wobec nie stawiania się uczestników postępowania, a w konsekwencji braku złożenia zapewnień spadkowych przez uczestników postępowania Sąd dokonał ogłoszenia o poszukiwaniu spadkobierców, bowiem Sąd miał obowiązek ustalić krąg spadkobierców (art. 670 kpc). Za dowód, że nie ma innych spadkobierców, może być przyjęte zapewnienie złożone przez zgłaszającego się spadkobiercę. W zapewnieniu zgłaszający się powinien złożyć oświadczenie co do wszystkiego, co mu jest wiadome: o istnieniu lub nieistnieniu osób, które wyłączałyby znanych spadkobierców od dziedziczenia lub dziedziczyłyby wraz z nimi, o testamentach spadkodawcy (art. 671 § 1 i 2 kpc). Jeżeli zapewnienie nie było złożone albo jeżeli zapewnienie lub inne dowody nie będą uznane przez sąd za wystarczające, postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku może zapaść dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie (art. 672 kpc).

Dziedziczenie ustawowe zostało uregulowane w Księdze czwartej Tytule II Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Jak wykazano powyżej, do kręgu spadkobierców po zmarłej E. S. należy zaliczyć wyłącznie: jej męża – J. S. oraz syna – J. S.. Odpisy aktów stanu cywilnego złożone do akt sprawy potwierdziły, iż zmarła była w chwili otwarcia spadku mężatką, a uczestnik J. S. był jej synem. Jednocześnie w wyniku ogłoszenia nie został ujawniony żaden inny, potencjalny spadkobierca ustawowy lub testamentowy. Powyższe prowadzi do wniosku, iż całość spadku nabyli J. S. i J. S. w częściach równych.

Należy także wskazać, iż zgodnie z art. 1015 § 2 kc – w brzmieniu obowiązującym w dacie otwarcia spadku, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie 6 miesięcy od daty dowiedzenia się o tytule powołania był jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. W toku rozprawy nie wykazano jednak, iż ktokolwiek miałby składać oświadczenie przyjęciu bądź odrzuceniu spadku. Tym samym spadek został przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza, aczkolwiek stosownie do treści art. 677 kpc - Sąd nie miał obowiązku zamieszczania o tym wzmianki w sentencji (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 roku, III CZP 64/10, OSNC 2011 nr 3, poz. 26, str. 16; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 roku, IV CZ 68/15, Legalis nr 1460672). Żaden przepis nie nakłada na sąd obowiązku zawarcia w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku określenia, w jaki sposób spadek został przyjęty przez spadkobierców. Zawarcie takiego określenia nie jest także uzasadnione celem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Celem tego postępowania jest bowiem jedynie ustalenie kręgu spadkobierców po określonym spadkodawcy oraz wielkości przypadających im udziałów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2002 roku, III CKN 543/01, Legalis nr 59547).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, stosownie do treści art. 931 § 1 kc Sąd pkt I sentencji orzekł, iż spadek po Z. S. na podstawie ustawy nabyli: mąż J. S. (PESEL: (...)), oraz syn J. S. (PESEL: (...)) po ½ części każdy z nich.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania był art. 520 § 1 kpc zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Przepis powyższy określa ogólną zasadę ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, która może jednak w szczególnych sytuacjach ulec zmodyfikowaniu, świadectwem czego jest treść art. 520 § 2 i 3 kpc. W niniejszej sprawie nie nastąpiły jednak przesłanki do odstąpienia od zasady ogólnej, z tego względu Sąd orzekł o tym, iż wnioskodawca i uczestnicy ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Podstawę rozstrzygnięcia zawartego w pkt III sentencji stanowił art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2016 roku, poz. 623 ze zm.) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Wnioskodawca zainicjował niniejsze postępowanie i toczyło się ono w jego interesie. Tym samym niewątpliwie to on powinien zostać obciążony związanymi z nim kosztami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa.

Na kwotę wskazaną w pkt III sentencji w wysokości 680,80 złotych złożyła się należność związana z różnicą pomiędzy ostatecznymi kosztami ogłoszenia w dzienniku „Rzeczpospolita” w wysokości 1.180,80 złotych (faktura VAT k. 88), a uiszczoną przez wnioskodawcę zaliczką w wysokości 500 złotych (potwierdzenie wpłaty k. 75).

Mając na uwadze wykazane powyżej okoliczności oraz treść powołanych przepisów prawa, Sąd orzekł jak w sentencji.

Zarządzenie: (...).